

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:

Stuart Turton

THE DEVIL AND THE DARK WATER

Copyright © Stuart Turton, 2020

Translation Copyright © 2022 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04560-4

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

STJUART TERTON

ĐAVO
U
MUTNOJ
VODI

Prevela Branislava Maoduš

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2022.

Za Ejdu.

Sada imaš dve godine i spavaš u krevetu. Čudna si i mnogo nas zasmjavaš. Kada ovo budeš čitala, bićeš neko sasvim drugi. Nadam se da smo i dalje drugari. Nadam se da sam dobar tata. Nadam se da neću napraviti previše grešaka i da ćeš mi oprostiti greške koje počinim. Istina je, nemam pojma šta radim. Ali uvek se mnogo trudim.

Volim te, mala. Ovo je za tebe. Ma ko da postaneš.

*Spisak značajnih putnika i članova posade
na Sardamu na putu za Amsterdam, kako
ga je sastavio blagajnik Kornelijus Vos*

Uglednici

Generalni guverner Jan Han, njegova
supruga Sara Vesel i kćerka Lija Jan
Blagajnik Kornelijus Vos
Kapetan straže Jakobi Dreht
Kresje Jens i njeni sinovi Markus i Ozbert Piter
Vikontesa Dalvain

Značajni putnici

Sveštenik Sander Kers i njegova štićenica Izabel
Poručnik Arent Hejz

Viši oficiri Sardama

Glavni trgovac Rejnir van Shoten
Kapetan Adrijan Krauels
Prvi oficir Isak Larme

Značajni članovi posade

Oficir palube – Johanes Vik
Pozornik – Frederik van de Heval

Zatvorenik

Samjuel Pips

PROLOG

Godine 1634. Ujedinjena istočnoindijska kompanija bila je najbogatija trgovinska kompanija na svetu, sa ispostavama širom Azije i u Kejptunu. A najprofitabilnija je bila u Bataviji, odakle je flota njenih galeona u Amsterdam nosila oraščiće, biber, začine i svilu.

Putovanje je trajalo osam meseci i bilo je puno opasnosti. Karte okeana mahom nisu postojale, a oprema za navigaciju bila je nerazvijena. Postojala je samo jedna sigurna ruta između Batavije i Amsterdama, a brodovi koji bi sa nje skrenuli su nestajali. Čak i onima koji su išli „utabanom trasom“ pretile su bolesti, oluje i gusari.

Dešavalo se da mnogi koji su se ukrkali u Bataviji nikada ne stignu u Amsterdam.

Arent Hejz jeknuo je od bola kada ga je kamen silovito pogodio u široka leđa.

Drugi mu je zviždeći proleteo pored uha; treći ga udario u koleno i naterao da se zatetura izmamivši podsmeh bezdušne rulje koja je po tlu već tražila nove projektele kojima bi mogla da ga gađa. Stotine ih je još zadržavala gradska straža dok su, očiju crnih od pakosti i sa penom od pljuvačke na usnama, dobacivali uvrede.

„Skloni se, zaboga“, molio je Semi Pips pokušavajući da nadglasa buku. Okovi su mu bleskali na suncu dok se teturao preko prašnjavog tla. „Mene žele.“

Arent je bio dvostruko viši i upola širi od većine muškaraca u Bataviji, pa i od Pipsa. Premda sâm nije bio zatvorenik, postavio je krupno telo između mase i svog mnogo sitnijeg prijatelja, ostavljajući im vidljiv tek delić mete u koji su mogli da ciljaju.

Pre Semijeovog pada zvali su ih Medved i Vrabac. Nikada pre nije istinitost ovih nadimaka bila tako očigledna.

Pipsa su vodili iz tamnice u luku gde je čekao brod da ga preveze u Amsterdam. Pratila su ih četiri musketara, ali oni su se držali podalje jer su strepeli da i sami ne postanu mete rulje.

„Plaćaš me da te štitim“, zarežao je Arent brišući prašinu i znoj iz očiju dok je pokušavao da proceni kolika ih udaljenost deli od bezbednosti. „Radiću to dokle god budem mogao.“

Luka se nalazila iza ogromne dvokrilne kapije na drugom kraju centralnog bulevara Batavije. Izvan domašaja rulje biće kada se ta kapija zatvori za njima. Na nesreću, nalazili su se na samom repu dugačke kolone koja se sporo kretala na vrućini. Kapija mu se nije činila ništa bližom sada nego kada su u podne izašli iz vlažne tamnice.

Kamen je tupo udario o tlo ispred Arentovih stopala i zasuo mu čizme suvom zemljom. Drugi se odbio od lanaca kojima je Semi bio vezan. Trgovci su ih prodavali iz džakova i pritom dobro zarađivali.

„Prokleta Batavija“, zarezao je Arent. „Kopilad ne mogu da podnesu prazan džep.“

Da je dan bio uobičajen, ovaj svet bi kupovao robu od pekara, krojača, kožara, bačvara i voskara čije su se radnje nalazile duž bulevara. Smešili bi se i smejali i gundali zbog paklene vrućine, ali stavite li čoveku okove i ponudite im ga da ga muče, čak i najkrotkija duša će se predati đavolu.

„Moju krv žele“, raspravljao se Semi pokušavajući da skloni Arenta. „Odlazi na sigurno, preklinjem te.“

Arent je pogledao svog nasmrt uplašenog prijatelja, koji je bespomoćno pritiskao ruke na grudima. Tamne kovrdže su mu bile zalepljene za čelo, visoke jagodice otečene i ljubičaste od batiranja u zatočeništvu. Njegove smeđe oči – obično zajedljive – bile su razrogačene i očajne.

Čak i ovako isprebijan bio je naočit tip.

Za razliku od njega, Arent je bio ošišan do glave, nos mu je bio spljošten od udaraca. Neko mu je odgrizao komad desnog uha u tuči, a od nevestog bičevanja od pre nekoliko godina imao je dugačak ožiljak preko brade i vrata.

„Bićemo bezbedni kada stignemo na dokove“, rekao je Arent tvrdoglavo povisujući glas kada se pred njima prolomilo glasno klicanje.

Povorku je predvodio generalni guverner Jan Han koji je pravih leđa jahao na belom pastuvu, sa grudnim oklopom preko dubleta i mačem koji mu je kloparao o pojasu.

Pre trinaest godina u ime Ujedinjene istočnoindijske kompanije kupio je selo koje se ovde nalazilo. Čim su domoroci potpisali ugovor, selo je spalio, pa pepeo upotrebio da iscrta puteve, kanale i građevine grada koji će ga zameniti.

Batavija je sada bila najprofitabilnija ispostava Kompanije, a Jana Hana su pozvali u Amsterdam da se pridruži upravnom telu Kompanije, zagonetnom Veću sedamnaestorice.

Dok je njegov pastuv kaskao bulevarom, masa je plakala i klicala, pružala prste prema njemu i pokušavala da mu dodirne noge. Cveće su bacali na tlo, blagosiljali ga.

Đavo u mutnoj vodi

Sve je to ignorisao, visoko podignute glave i pogleda uprto pred se. Sa onim kukastim nosom i onako ćelav, podsećao je Arenta na jastreba u sedlu.

Četiri zadihana roba mučila su se da održe korak s njim. Nosila su pozlaćeni palankin u kom su bile supruga i kćerka generalnog guvernera, a služavka rumenog lica trčala je pored njih i hladila se na vrelini.

Iza njih su četiri musketara krivih nogu držala uglove teške škrinje u kojoj se nalazila Ludost. Znoj im se cedio sa čela, a zbog znoja na dlanovima teško im je bilo da drže škrinju. Preko lica im je preletao strah svaki put kada bi im stisak popustio i škrinja kliznula. Znali su kakva im kazna sleduje ako dozvole da se ošteti nagrada generalnog guvernera.

Iza njih je išla neorganizovana skupina dvorana i laskavaca, visokorangiranih činovnika i miljenika porodice, koji su za godine spletkarenja nagrađeni prilikom da provedu neprijatno poslepodne posmatrajući generalnog guvernera kako napušta Bataviju.

Zaokupljen ovim razmišljanjima, Arent je dozvolio da se otvori prostor između njega i njegovog štićenika. Kamen je prozviždao pored njega i pogodio Semija u obraz, potekao je potočić krvi, a iz mase su se prolomili poklici.

Arent je izgubio strpljenje, podigao kamen pa ga hitnuo nazad na onoga koji ga je bacio i pogodio ga u rame, a on se od udarca zavrteo i sručio na pod. Masa je gnevno riknula pa pojurila prema čuvarima koji su je sa mukom potisnuli.

„Dobar hitac“, promrmljao je Semi zahvalno pa pognuo glavu kada je novo kamenje počelo da pada oko njih.

Kada su stigli do dokova, Arent je hramao, ogromno telo ga je čitavo bolelo. Semi je bio modar, ali uglavnom nepovređen. Ali je ipak kriknuo od olakšanja kada se kapija otvorila pred njima.

Sa druge strane nalazio se lavirint sanduka i smotane užadi, visoko naslagane buradi, a iz pletenih korpi kreštale su kokoši. Svinje i krave su žalosno zurile u njih, dok su lučki radnici urlajući utovarivali robu u jole* koje su poskakivale na ivici vode, spremni da je prevezu na jedan od sedam galeona Istočnoindijske kompanije usidrenih u blistavoj luci. Smotanih

---

* Čamac preklapne građe sa jedrima; dobro izdržava talase zbog čega se upotrebljava na moru. (Prim. prev.)

jedara i golih jarbola, ličili su na mrtve tvrdokrilce sa nogama u vazduhu, ali svaki će uskoro vrveti od preko trista putnika i članova posade.

Ljudi su zveckali kesama pred čamdžijama i probijali se na čelo kada bi se začuo naziv njihovog broda. Deca su se igrala žmurke među sanducima, ili se držala majkama za suknje, dok su očeви streljali pogledom nebo pokušavajući da nateraju oblake da se postide pa nestanu sa nemilosrdnog plavog prostranstva.

Bogatiji putnici su stajali malo po strani okruženi slugama i skupim škrinjama. Gundali su ispod suncobrana i uzaludno se hladili i znojili u čipkanim nabranim okovratnicima.

Povorka je stala i kapija je počela da se zatvara i prigušuje njakanje rulje. Još se poneki kamen odbio o sanduke, i to je bio kraj napada.

Arent se sagnuo, izdahnuvši dugo, ruku spuštenih na kolena, i pustio da mu znoj sa čela kapa u prašinu.

„Koliko si teško povređen?“, pitao je Semi gledajući posekotinu na Arentovom obrazu.

„Propisno sam mamuran“, progundao je Arent. „Inače nije loše.“

„Da li je straža zaplenila moj set za alhemiju?“

U glasu mu se čuo istinski strah. Semi je, pored ostalih darova, bio i vešt alhemičar i njegov je pribor bio pun tinktura, praškova i napitaka koje je napravio da bi unapredio svoj deduktivni rad. Godine su mu bile potrebne da napravi mnoge od njih, pomoću sastojaka koje neće moći tako lako da zameni.

„Ne, ukrao sam ga iz tvoje sobe pre nego što su pretražili kuću“, odgovorio je Arent.

„Dobro“, pohvalio ga je Semi. „U jednoj maloj staklenci je melem. Zelen je. Nanosi ga na povrede svako jutro i večer.“

Arent je zgađeno nabrao nos. „Da li je to onaj što zaudara na pišaću?“

„Svi zaudaraju na pišaću. Melem ne valja ako ne zaudara na pišaću.“

Iz pravca pristaništa sada im se približavao musketar i dozivao Semija po imenu. Nosio je izlizani šešir sa crvenim perom čiji mu je mlitavi obod padao preko očiju. Zamršena prljava plava kosa mu se prosipala niz ramena, a brada skrivala veći deo lica.

Arent ga je posmatrao sa odobravanjem.

Većina musketara u Bataviji bila je deo kućne straže. Sijali su i salutarali i umeli su da drže jedno oko otvoreno kada su spavali, ali odrpana

uniforma ovog musketara govorila je da je on zaista i bio vojnik. Na plavom dubletu su se videli tragovi osušene krvi, a sam dublet je bio pun rupa od puščane tanadi i mača, a svaka je uvek iznova krpljena. Crvene čakšire do kolena prelazile su u par maljavih, preplanulih nogu punih ugriza komaraca i ožiljaka. Bakarne čaturice sa barutom su zvečale u fišeklijanama na pojasu i udarale u kese sa fitiljima.

Musketar je stigao do Arenta pa oštro udario nogom o zemlju.

„Poručniče Hejze, ja sam kapetan straže Jakobi Dreht“, rekao je terajući rukom muvu od lica. „Zadužen sam za kućnu stražu generalnog guvernera. Ploviću s vama i staraću se za bezbednost porodice.“ Dreht se obratio musketarima koji su ih pratili. „A sad na brod, momci. Generalni guverner želi da gospodin Pips bude na palubi *Sardama* pre...“

„Čujte me!“, zapovedio je jedan hrapavi glas iznad njih.

Začkiljili su prema suncu pa izvili vratove prateći zvuk glasa.

Prilika u sivim ritama stajala je na gomili sanduka. Šake i lice su mu bili umotani u krvave zavoje i samo su mu se oči iz zavoja videle.

„Gubavac“, progundao je Dreht zgađeno.

Arent se instinktivno povukao. Od detinjstva su ga učili da se plaši ovih istrošenih ljudi čije je puko prisustvo bilo dovoljno da čitavom selu donese propast. Dovoljno je da se samo jednom nakašlje, a čak i najlakši dodir je značio sporu strašnu smrt.

„Ubijte to stvorenje i spalite ga“, naredio je generalni guverner sa čela povorke. „Gubavcima nije dozvoljen ulazak u grad.“

Musketari su se uskomešali zagledajući jedni druge. Prilika je bila suviše visoko za koplja, muskete su već utovarili na *Sardam*, a nijedan nije imao luk.

Naoko nesvestan panike, gubavac je pogledom bockao sve okupljene pred njim.

„Znajte da moj gospodar“, pogledom kojim je lutao po okupljenima zakačio je Arenta, a plaćeniku se srce trznulo, „plovi na *Sardamu*. On je gospodar skrivenih stvari, očajnih i mračnih stvari. Daje ovo upozorenje u skladu sa starim zakonima. Tovar *Sardama* je greh i svi koji se na brod ukrcaju doživeće neumoljivu propast. Brod neće stići do Amsterdama.“

Kada je poslednju reč izgovorio, porub njegove odore je buknuo plamenom.

Deca su zaplakala. Masa je glasno udahnula pa užasno zavrištala.

Gubavac nije ni glasa pustio. Vatra je puzila njegovim telom dok ga plamen nije potpuno zahvatio.

Nije se pomerao.

Nemo je goreo pogleda prikovanog za Arenta.

2

Kao da je iznenada postao svestan plamena koji ga je proždirao, gubavac je počeo da udara po odori.

Zateturao se unazad pa pao sa sanduka uz mučno tup udarac.

Arent je zgrabio sanduk s pivom pa prešao razdaljinu koja ga je delila od gubavca u nekoliko koraka, golim rukama kidajući poklopac i gaseći vatru.

Rite su zašišitale, a nozdrve mu je oprljio miris uglja.

Grčeći se u agoniji, gubavac je prstima grebao zemlju. Podlaktice su mu bile užasno opečene, lice ugljenisano. Samo su mu oči još bile ljudske – divlje zenice, poludele od bola, udarale su o plavetnilo dužice.

Vrisak mu je razjapio usta, ali mu iz grla nije izašao nikakav zvuk.

„To nije moguće“, promrmljao je Arent.

Pogledao je Semija koji je napinjao okove i pokušavao bolje da vidi. „Jezik mu je iščupan“, povikao je Arent trudeći se da nadglasa žamor mase.

„Pomerite se, ja sam iscelitelj“, odjeknuo je oholi glas.

Pored Arenta se progurala plemkinja, u prolazu skidajući čipkanu kapu koju je ugurala njemu u ruke otkrivajući svetlucaje ukosnica sa dragim kamenjem u gustim crvenim kovrdžama.

Kapa se propisno nije ni našla Arentu u rukama, a već ju je otela preterano zabrinuta služavka koja je pokušavala da zadrži suncobran iznad glave svoje gospodarice, sve vreme je nagovarajući da se vrati u palankin.

Plemkinja je u žurbi otkinula zavesu sa kuke i bacila dva velika svilena jastuka na zemlju. Kroz pocepanu tkaninu ih je iz palankina gledala devojčica ovalnog lica. Imala je crnu kosu i tamne oči i bila odraz u ogledalu generalnog guvernera koji je sedeo krut na konju i sa neodobravanjem gledao svoju suprugu.

„Mama?“, pozvala ju je devojčica.

„Trenutak, Lija“, odgovorila je plemkinja, koja je sada klečala pored gubavca nesvesna da je braon haljinu spustila u riblje iznutrice. „Pokušaću da ti pomognem“, rekla mu je toplo. „Doroteja?“

„Gospo“, odgovorila je služavka.

„Moju ampulu, molim te.“

Služavka je zavukla ruku u rukav i izvadila malu ampulu iz koje je izvadila čep pa je vratila plemkinji.

„Ovo će ti olakšati bol“, rekla je gospa mučeniku pa iskrenula ampulu iznad njegovih razdvojenih usana.

„To su rite gubavca“, upozorio ju je Arent kada su njeni balon rukavi prošli opasno blizu pacijentu.

„Svesna sam toga“, rekla je kratko posmatrajući kako se kap guste tečnosti skuplja na obodu ampule. „Ti si poručnik Hejz, zar ne?“

„Arent će biti dovoljno.“

„Arent.“ Kotrljala je njegovo ime po ustima kao da ima neobičnu aromu. „Ja sam Sara Vesel.“ Zastala je. „Sara će biti dovoljno“, dodala je imitirajući njegov osoran odgovor.

Blago je protresla ampulu pa istresla kap u usta gubavca. Bolno je progutao, pa zadrhtao i umirio se, prestao da se grči kako mu se iz očiju gubila prisebnost.

„Ti si žena generalnog guvernera?“, pitao ju je Arent u neverici. Većina plemića ne bi izašla iz palankina ni da se zapali, a kamoli iskočila da pomogne neznanцу.

„Zar ti nisi sluga Samjuela Pipsa?“, odbrusila je.

„Ja...“, počeo je da zamuckuje zbunjen njenom ljutnjom. Kako nije bio siguran čime ju je uvredio, promenio je temu. „Šta si mu dala?“

„Nešto da mu ublaži bol“, rekla je vraćajući čep nazad u ampulu. „Od lokalnih biljaka. I sama ovo povremeno koristim. Pomaže mi da zaspim.“

„Možemo li nekako da mu pomognemo, gospo?“, pitala je služavka uzevši ampulu od gospodarice pa je vratila u rukav. „Da donesem opremu za lečenje?“

Samo bi budala pokušala, pomislio je Arent. Život u ratu ga je naučio bez kojih se ekstremiteta može živeti, a zbog kojih ćeš se posekotina svake noći buditi u agoniji dok te ne ubiju tiho godinu nakon bitke. Trulo tkivo gubavca bilo je dovoljno loše samo po sebi, ali opekotine mu ne bi davale mira. Uz neprestanu negu mogao bi da poživi dan, ili nedelju, ali preživljavanje nije uvek bilo vredno cene kojom se platilo.

„Ne, hvala ti, Doroteja“, rekla je Sara. „Mislim da to neće biti potrebno.“

Ustala je pa pozvala Arenta da je prati malo podalje od ostalih.

„Ništa ne može ovde da se uradi“, rekla je tiho. „Ništa osim milosti. Da li bi mogao...“, progutala je, naoko se stideći narednog pitanja. „Da li si ikada oduzeo život?“

Arent je klimnuo.

„Možeš li to da učiniš bezbolno?“

Arent je ponovo klimnuo zasluživši mali smešak zahvalnosti.

„Žalim što nemam smelosti da to sama uradim“, rekla je.

Arent se probio kroz krug posmatrača koji su se došaptavali međusobno prema jednom od musketara koji su čuvali Semija i pokazao njegov mač. Utrnuo od užasa, mladi vojnik je bez protivljenja izvukao mač iz korica.

„Arente“, rekao je Semi pozvavši prijatelja bliže sebi. „Da li si rekao da gubavac nije imao jezik?“

„Odsečen“, potvrdio je Arent. „Rekao bih pre nekog vremena.“

„Dovedi mi Saru Vesel kada završiš“, rekao je Semi zabrinuto. „Ova stvar zahteva našu pažnju.“

Kada se Arent vratio s mačem, Sara je kleknula pored oborenog gubavca pa pružila ruku da uzme njegovu pre nego što se obuzdala. „Nemam veštinu da te iscelim“, priznala je nežno. „Ali mogu da ti ponudim bezbolan beg, ako ga prihvataš?“

Gubavac je pomerio usta iz kojih su izlazili samo jauci. Sa suzama u očima je klimnuo.

„Ostaću s tobom.“ Osvrnula se preko ramena ka devojčici koja ih je gledala iz palankina. „Lija, pridruži mi se, molim te“, rekla je Sara pružajući ruku.

Lija je izašla iz palankina. Nije imala više od dvanaest ili trinaest godina i već je bila dobro izrasla, a haljina je trapavo visila na njoj kao koža iz koje nije uspela sasvim da se izvuče.

Dočekalo ju je veliko šuštanje kada se povorka pomerila da je propusti. Arent je bio jedan od znatizeljnih posmatrača. Za razliku od majke, koja je svake večeri posećivala crkvu, Liju su retko viđali napolju. Kružile su glasine da je otac drži skrivenu iz stida, ali dok ju je Arent gledao kako oklevajući ide prema gubavcu, teško mu je bilo da proceni razlog tom stidu.

Bila je lepa, premda neobično bleđa, kao da je bila satkana od senki i mesečine.

Kada se Lija približila, Sara je nervozno pogledala muža koji je sedeo, krut, na konju, i blago pomerao vilicu stežući zube. Arent je znao da je

ovo nešto najbliže jarosti što je sebi dozvoljavao u javnosti. Po trzanju lica bilo je očigledno da je želeo da ih obe pozove nazad u palankin, ali prokletstvo autoriteta je bilo što nikada nisi smeo da priznaš da si ga izgubio.

Lija je stigla do majke i Sara joj je utešno stegnula ruku.

„Ovaj čovek trpi bol“, rekla je mekim glasom. „Pati i poručnik Hejz će mu okončati muke. Možeš li to da razumeš?“

Devojčica je raširila oči, ali je krotko klimnula. „Da, mama“, rekla je.

„Dobro“, rekla je Sara. „Veoma se plaši i ovo nije nešto sa čim bi trebalo da se sam suoči. Mi ćemo bdeti nad njim; pružićemo mu našu hrabrost. Ne smeš skrenuti pogled.“

Gubavac je bolno podigao sa grudi spaljeni komad drveta nazubljenih ivica koji je nosio oko vrata. Prineo ga je usnama i sklopio oči.

„Kad budeš spreman“, rekla je Arentu koji je smesta zario sečivo gubavcu u srce. Čovek je izvio leđa i ukočio se, pa omlitavio dok je krv oticala i širila se oko njega. Bila je sjajna na sunčevoj svetlosti i na njoj se video odraz tri osobe koje su stajale nad telom.

Devojčica je čvrsto stegnula majčinu ruku ali je hrabrost nije izdala.

„Bravo, ljubavi“, rekla je Sara milujući joj meki obraz. „Znam da je bilo neprijatno, ali bila si mnogo hrabra.“

Dok je Arent čistio sečivo o džak ovsa, Sara je izvadila ukosnicu ukrasenu draguljima iz kose oslobodivši pritom jednu crvenu kovrdžu.

„Za tvoj trud“, rekla je nudeći mu je.

„Nije to milost ako mora da se plati“, odgovorio je ostavljajući ukosnicu da svetluca u njenoj ruci dok je vraćao mač vojniku.

Iznenadjenje se mešalo sa zbunjenošću na njenom licu, i na trenutak je zadržala pogled na njemu. Kao da strepi što je uhvaćena u tako očiglednom odmeravanju, ona je žurno pozvala dvojicu lučkih radnika koji su sedeli na gomili pocepanih jedara.

Skočili su kao opareni pa pokušali da poprave kosu kada su se približili.

„Prodajte ovo, spalite telo i postarajte se da pepeo sahranite po hrišćanskim običajima“, zapovedila je Sara spuštajući ukosnicu na najbliži žuljeviti dlan. „Dajmo mu mir u smrti koji mu je bio uskraćen za života.“

Lukavo su se pogledali.

„Taj dragulj će platiti sahranu i ostaće vam dovoljno za sve poroke kojima želite da se podate ove godine, ali naložiću nekome da vas drži na

oku“, upozorila ih je prijatno. „Ako ovaj sirotan završi u grobnici za ne-poželjne izvan gradskih zidina, visićete. Da li smo se razumeli?“

„Da, gospodo“, promrmljali su pa sa poštovanjem dotakli kape.

„Možete li da odvojite minut za Semija Pipsa?“, doviknuo je Arent koji je stajao pored kapetana straže Jakobija Drehta.

Sara je još jednom pogledala u muža, očigledno pokušavajući da proceni njegovo nezadovoljstvo. Arent je saosećao sa njom. Jan Han je umeo svemu da pronade manu, pa mu je verovatno bilo nepodnošljivo da gleda suprugu kako se vuče po blatu kao bludnica za bačenim novčićem.

No on nije nju gledao. Posmatrao je Arenta.

„Lija, molim te, vrati se u palankin“, rekla je Sara.

„Ali, mama“, požalila se Lija spustivši glas, „to je Samjuel Pips.“

„Jeste“, složila se.

„Onaj Samjuel Pips!“

„Odista.“

„Vrabac!“

„Što je nadimak koji, uverena sam, obožava“, odgovorila je suvo.

„Mogla bi me upoznati s njim.“

„Teško da želi društvo, Lija.“

„Mama...“

„Gubavac je predstavljao dovoljno uzbuđenja za danas“, rekla je Sara odsečno pa pozvala Doroteju podizanjem brade.

Kćerka je zaustila da se usprotivi, ali ju je služavka pomilovala po ruci hrabreći je da se udalji.

Masa se istopila Sari s puta kada se približila zatvoreniku koji je bio zaokupljen ravnanjem isflekanog dubleta.

„Priča o vama vas je pretekla, gospodine Pipese“, rekla je pa se spustila u naklon.

Nakon nedavnog poniženja, ovaj neočekivani kompliment kao da je Semija zatekao nespremnog i naterao ga da pozdrav izgovori zamuckujuć. Pokušao je da se nakloni, ali su lanci kojima je bio vezan taj gest izvrnuli ruglu.

„A sada, zašto ste želeli da razgovarate sa mnom?“, pitala je Sara.

„Preklinjem vas da odložite isplovljavanje *Sardama*“, rekao je. „Molim vas, morate poslušati upozorenje gubavca.“

„Ja sam ga smatrala za ludaka“, priznala je iznenađeno.

„Oh, jeste on bio lud“, složio se Semi. „Ali bio je kadar da govori bez jezika i da se popne na naslagane sanduke i pored sakatog stopala.“

„Primitila sam da nema jezik, ali ne i sakato stopalo.“ Pogledala je telo. „Da li ste sigurni?“

„I pored opekotina, sakatost se jasno vidi i u zavojima. Bila bi mu potrebna štaka da hoda, što znači da nije mogao da se popne na sanduke bez tuđe pomoći.“

„Onda ne verujete da je radio sam?“

„Ne verujem, a imamo još razloga za brigu.“

„Naravno“, uzdahnula je. „Zašto bi briga želela da putuje sama!“

„Vidite li njegove ruke?“, nastavio je Semi ignorišući primedbu. „Jedna je gadno opečena, ali je druga gotovo netaknuta. Ako pažljivo pogledate, primetićete modricu ispod palca i da mu je sam palac bio slomljen najmanje tri puta u prošlosti zbog čega je ostao iskrivljen. Stolari često imaju takve povrede, pogotovo oni na brodu koji moraju da se prilagode radu pri neravnomernom kretanju broda. Primitio sam da ima krive noge, što je još jedna odlika mornara.“

„Da li verujete da je bio stolar na jednom od brodova flote?“, usudio se da pita Arent posmatrajući sedam brodova u luci.

„Ne znam“, rekao je Semi. „Svaki stolar u Bataviji je verovatno u nekom trenutku radio na brodovima. Kada bih mogao da pregledam telo, možda bih mogao jasnije da odgovorim na pitanje, ali...“

„Moj muž vas nikada neće osloboditi, gospodine Pipse“, rekla je Sara oštro. „Ako je to vaš sledeći zahtev.“

„Nije“, rekao je porumenevši. „Znam šta je vašem mužu na pameti, kao što znam da on neće hteti da poslušna moje brige. Ali će ih čuti ako mu ih vi iznesete.“

Sara je nelagodno prebacila težinu s noge na nogu i zagledala se u luku. Delfini su se igrali u vodi, iskakali i okretali se u vazduhu pa nestajali ispod površine jedva mreškajući vodu.

„Molim vas, gospo. Morate ubediti muža da odloži odlazak flote dok Arent ne istraži ovu stvar.“

Arent se na ovo zagledao u njega. Poslednji put istraživao je slučaj pre tri godine. Sada se držao podalje od takvih stvari. Njegov posao bio je da štiti Semija i da zgazi svako kopile u koje on upre prstom.

„Pitanja su mačevi, a odgovori su štitovi“, navaljivao je Semi i dalje zureći u Saru. „Preklinjem vas: naoružajte se. Kada *Sardam* isplovi, biće prekasno.“

3

Pod vrelim nebom Batavije Sara Vesel je hodala u povorci i osećala na sebi abrazivne poglede dvorana, vojnika i udvorica. Hodala je kao osuđenica: ispravljenih ramena, oborenog pogleda, pesnica stegnutih pored tela. Lice joj se rumenelo od stida, premda je većina ljudi pogrešno verovala da se rumeni od toplote.

Iz nekog razloga se osvrnula prema Arentu. Nije ga bilo teško primećivati jer je za glavu i ramena bio viši od svakog drugog muškarca. Semi ga je poslao da pregleda telo pa je sada dugačkim štapom koji je korišćen za nošenje korpi pregledao odoru gubavca.

Osetio je da ga Sara gleda, pogledao prema njoj. Pogledi su im se susreli, a ona se postidela pa ponovo naglo okrenula glavu napred.

Prokleti konj njenog muža je frknuo, pa gnevno počeo da topće nogama kada se približila. Nikada se nije sa tom životinjom slagala. Za razliku od nje, on je voleo da bude pod njim.

Na ovu pomisao joj se na licu pojavio pakostan smešak koji se borila da potisne dok mu je prilazila. Bio joj je okrenut leđima, glave pognute u prigušenom razgovoru sa Kornelijusom Vosom.

Vos je bio gradski blagajnik, prvi savetnik njenog muža i najmoćniji čovek u gradu. Mada, pri pogledu na njega to nije bilo očito, jer je uspevao da moć nosi bez harizme ili energičnosti. Nije bio ni visok ni nizak, ni širok ni tanak, kosa boje blata stajala je nad izboranim licem lišenim svake prepoznatljive odlike osim dva sjajna zelena oka kojima je većito gledao preko ramena onoga sa kojim je razgovarao.

Odeća mu je bila pohabana ali nije bila dronjava, i širio je auru tako moćnog beznađa da je čovek očekivao da cveće uvene kada on prođe pored njega.

„Da li su ukrcali moj lični tovar?“, pitao je njen muž ignorišući je.

„Predsedavajući trgovaca postarao se za to, gospodine.“

Nisu zastali, nisu ničim pokazali da su je приметили. Njen muž nije trpeo da ga prekidaju, a Vos mu je dovoljno dugo služio da to zna.